

Raad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media
Arenbergstraat 9
1000 Brussel
Tel 02 553 06 29
raadcjsm@vlaanderen.be
www.vlaanderen.be/raadcjsm

VOORONTWERP VAN DECREET INZAKE ETHISCH VERANTWOORDE SPORTBEOEFENING

Advies van de Sectorraad Sport

Vlaams minister Bert Anciaux vroeg op 15 april 2008 de Sectorraad Sport om advies over dit voorontwerp van decreet.

De Sectorraad Sport had op zijn plenaire vergadering van 22 april 2008 een gesprek over het voorontwerp met Alfons Roebben en Marianne Van Lancker van het kabinet-Anciaux. De Sectorraad Sport bracht op zijn plenaire vergadering van 22 april 2008 het volgende advies uit.

Dit voorontwerp van decreet komt niet als een verrassing. Toen Vlaams minister Bert Anciaux in augustus 2006 advies vroeg over het nieuwe decreet medisch verantwoord sporten, waren er al plannen om aan het decreet een ethisch luik toe te voegen.

De Vlaamse Sportraad was mee vragende partij voor de inbreng van een ethische dimensie.

De Sectorraad Sport is positief verrast door de tekst die nu voorligt, inclusief de uitstekende memorie van toelichting. Sportfederaties worden geresponsabiliseerd. Van betutteling is geen sprake, althans niet in theorie. De klemtoon ligt op zelfregulering door de sportsector. Zo hoort het. De verhoogde aandacht voor ethiek in de sport is sowieso positief, de aanpak van Vlaams minister Bert Anciaux eveneens. Naast dit decreet, wordt het ethische thema in de huidige en toekomstige sportdecreten en projectreglementen verankerd. De Sectorraad Sport vindt dat een goede manier van werken. Toch zijn er een aantal bedenkingen.

Definitie

Wie een heldere definitie zoekt van sportethiek, blijft op zijn honger. Niet makkelijk, zo'n definitie, maar in een decreet toch wel essentieel. Sportethiek is een ruim begrip. Voor de

Sectorraad Sport betekent sportethiek het gezond omgaan met waarden en normen, en attitudes op en naast het terrein, ... Ethiek moet in alle aspecten van de sportbeoefening tot uiting komen, maar zeker in de opleiding, bijscholing, omkadering, begeleiding. Hier is een belangrijke rol weggelegd voor de Vlaamse Trainersschool.

Ethische normen zijn moeilijk in wetteksten te vatten. Uit de memorie van toelichting blijkt dat de Vlaamse Overheid een onderscheid maakt tussen *harde* thema's, die directe regulering vereisen (doping, geweld, omkoping, mensenhandel, transfers, rechtsbescherming, discriminatie, ...) en *zachte* thema's, waar dit voorontwerp iets aan wil doen. De Sectorraad Sport onderschrijft die keuze.

Misleidend

Sportethiek wordt (al te) vaak enkel met doping geassocieerd. Door ethisch verantwoord sporten te koppelen aan het decreet inzake medisch verantwoorde sportbeoefening dat, onterecht overigens, als een dopingdecreet wordt gepercipieerd, riskeert ethiek in de sport door de buitenwereld tot de dopingproblematiek te worden verengd.

Anderzijds, door richtsnoeren ivm ethisch verantwoord sporten in het MVS-decreet op te nemen, worden die richtsnoeren van algemene orde, dwz van toepassing op iedereen die met sport bezig is, net als het MVS-decreet zelf.

De Sectorraad Sport stelt als compromis voor om de titel van het MVS-decreet van 13 juli 2007 te wijzigen in *Decreet inzake ethisch verantwoorde sportbeoefening*. Medisch verantwoord, dopingvrij, gezond sporten, is immers een aspect van ethisch verantwoord sporten.

Conferentie

Het is niet duidelijk welke externe deskundigen over dit voorontwerp van decreet werden geconsulteerd. Op 5-7 november 2008 heeft in Gent de Panathlon World Conference plaats. De voorbereiding is in handen van een werkgroep waarin heel wat expertise verzameld zit. Misschien kan die groep zich de komende weken ook eens over dit decreet buigen?

Symposium

Op 6 juni 2006 organiseerden Panathlon Vlaanderen en de Vlaamse Sportfederatie, op verzoek van Vlaams minister Bert Anciaux, het symposium *Sport op Jongerenmaat*.

Het symposium leverde onder meer 10 concrete maatregelen op (zie bijlage bij dit advies) voor een jeugdriendelijker sport, waaronder de oprichting van een meldpunt, en bijzondere aandacht voor de sportethiek in de opleiding van de trainers. In de tekst die nu voorligt, is daar maar gedeeltelijk rekening mee gehouden.

Het kabinet-Anciaux reageert dat het decreet enkel principes vastlegt. Er wordt niets van boven opgelegd. De sector kan zelf aangeven waarrond wordt gewerkt. Sportfederaties kunnen thema's kiezen. De concrete invulling kan bijvoorbeeld uit het symposium komen.

Meldpunt

Als sportfederaties of clubs een probleem niet ernstig nemen, waar kunnen gedupeerden dan terecht? Enkele leden willen een meldpunt oprichten waar misbruiken en wantoestanden op het vlak van de sportethiek, met name tegenover kinderen, kunnen worden gerapporteerd.

Andere leden willen bestaande meldpunten, bijvoorbeeld rond kinderrechten, toegankelijker maken voor de sport, door een betere terugkoppeling naar de sportactoren te stimuleren.

Als voorlopige tussenoplossing stellen nog andere leden voor dat de sportactoren, volgens het principe van de responsabilisering, dit probleem intern oplossen en dat de controlerende overheid een oogje in het zeil houdt. Sportfederaties zouden een vertrouwenspersoon aan

kunnen stellen, zoals dat in de administraties vaak gebeurt. Maar ook dan blijft een vangnet nodig voor gedupeerden die in hun sportfederatie of club niet worden gehoord.

Sponsors

Het zou goed zijn om ook ethische richtsnoeren voor sponsors op te stellen. Al is dat misschien een opdracht voor de sector zelf.

Controle

Ethisch verantwoord sporten is niet meetbaar. Goede afspraken zijn nodig met de Bloso-administratie ivm controle, zodat organisatoren weten waaraan zich te houden.

Curatief

Artikel 2. In artikel 2 van het decreet van 13 juli 2007 inzake medisch verantwoorde sportbeoefening wordt een nummer 14° toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Ethisch verantwoorde sportbeoefening: het geheel van preventieve en curatieve maatregelen, bepalingen en aanbevelingen die eenieder in acht moet nemen met het oog op de bewaring en bevordering van de ethische dimensie in de sport.”

Leden vinden *curatieve maatregelen* een medische term, beter te vervangen door *corrigerende maatregelen*. Het kabinet-Anciaux ziet veeleer een link met *curator*. Een curator is geen medicus. Er wordt naar van Dale verwezen. Ten onrechte, zo blijkt ¹.

Budget

Commentaar bij artikel 3. De Vlaamse overheid wil rekening houden met de principes van het ethisch verantwoord sporten door dit als een van de criteria op te nemen in het geheel van normen die bepalend zijn voor de subsidiëring van de sport. Het totale budget voor subsidiëring blijft ongewijzigd, maar kan door het al dan niet rekening houden met de principes van ethisch verantwoorde sportbeoefening anders verdeeld worden.

Neemt de Vlaamse Overheid ethisch verantwoord sporten ernstig, en komen er geen extra middelen, lijken verschuivingen onvermijdelijk. Iemand zal beter of slechter af zijn.

Dualiteit

Het decreet aarzelt tussen vrijblijvende aanbevelingen, richtsnoeren ², verplichtingen, ... Er wordt niets opgelegd. Maar wie niet meedoet, zal het wel moeten gaan uitleggen.

Memorie van toelichting. C.5.c.4. Dit houdt in dat de overheid, een aantal richtsnoeren via uitvoeringsbesluit uitvaardigt inzake de ethisch verantwoorde sportbeoefening. Deze richtsnoeren zijn aanbevelingen waarmee de sportverenigingen rekening dienen te houden in de uitwerking en toepassing van hun beleid. Zo zou de overheid bijvoorbeeld kunnen voorschrijven dat er aandacht moet gaan naar thema's zoals inclusie, diversiteit, de bescherming van minderjarigen, en zo meer.

Tekst van het voorontwerp. Artikel 2. [...] Ethisch verantwoorde sportbeoefening: het geheel van preventieve en curatieve maatregelen, bepalingen en aanbevelingen die eenieder in

¹ Van Dale: **curatief**: (bn.) **1** gericht op de praktische genezing, syn. *genezend*: de *curatieve geneeskunde*, *gezondheidszorg*, medische verzorging gericht op het genezen van ziektes, tgov. *preventieve geneeskunde*
2 genezend, m.betr.t. de hulp aan personen die in sociale nood verkeren.

² Van Dale: **richtsnoer** (het) **1** lijn, touw om bij metselen, timmeren enz. in een rechte lijn te blijven **2** (fig.) voorschrift waarnaar men zich regelen moet, waaraan men zich te houden heeft: *het richtsnoer van zijn geloof*; *een richtsnoer geven*, *vaststellen*, *volgen*; *als richtsnoer dienen*; *iets tot richtsnoer nemen* **3** voorbeeld, model ter navolging: *dit dient u ten richtsnoer*.

acht moet nemen met het oog op de bewaring en bevordering van de ethische dimensie in de sport.

Bij het bepalen van de criteria voor de subsidiëring van de sport kan rekening gehouden worden met de principes van ethisch verantwoorde sportbeoefening."

Expertcommissie

De Vlaamse Sportraad herinnert aan zijn advies van 7 april 2008 over het uitvoeringsbesluit medisch verantwoord sporten.

Artikel 32. Er wordt een expertcommissie medisch verantwoord sporten opgericht als vermeld in artikel 22 van het decreet.

De expertcommissie medisch verantwoord sporten heeft tot opdracht advies te verlenen over medisch verantwoord sporten op verzoek van de minister.

De expertcommissie medisch verantwoord sporten bestaat uit een voorzitter en een plaatsvervangende voorzitter, die telkens een vertegenwoordiger is van de administratie, en uit effectieve en plaatsvervangende leden die garant staan voor de onafhankelijkheid van de advisering, en die een bijzondere expertise bezitten op het vlak van de medische en paramedische begeleiding van sporters.

Gelet op de uitbreiding van het decreet met een ethisch luik, komen in deze commissie van deskundigen best ook mensen met expertise in de sportethiek.

Timing

Het decreet houdt voor sportorganisaties een aantal verplichtingen in. Organisaties moeten zich daarop voor kunnen bereiden. Het zou jammer zijn mocht het decreet pakweg in oktober 2008 worden goedgekeurd en op 1 januari 2009 in werking treden.

Besluit

De Sectorraad Sport geeft het voorontwerp van decreet een voorzichtig positief advies. Dit voorontwerp is een voortreffelijk werkstuk. Maar het werk is niet af. Er moet verder met externe deskundigen over de materie worden nagedacht.

Bart Vanreusel, voorzitter van de Sectorraad Sport

Line Dumoulin, ondervoorzitter

Jan Bonnarens, Frank Bulcaen, Vanessa De Bleyser, Jessica De Smet,

David De Vlieger, Patrick Dobbelaere, Geert Goubert, Fatih Kat, Jan Korthoutd,

Piet Meneve, Luc Mercken, Ingrid Peeters, Liliane Roegies, Hilde Van Cauwenberghe,

Reynout Van Schuylenbergh, leden

Lieven De Clercq, secretaris

SECTORRAAD SPORT – Arenbergstraat 9 - 1000 Brussel – T 02 553 06 29

bart.vanreusel@faber.kuleuven.be; line.dumoulin@bvol.be; lieven.declercq@cjsm.vlaanderen.be

Bijlage:

SPORT OP JONGERENMAAT

Concrete maatregelen voor een jeugdvriendelijker sport

Uit het symposium dat Panathlon Vlaanderen en de Vlaamse Sportfederatie op 6 juni 2006 organiseerden, op verzoek van Vlaams minister Bert Anciaux.

De sportsector en de overheid samen in actie

1. Zoveel mogelijk federaties, clubs, scholen, sportdiensten, ... ondertekenen de **Panathlon Verklaring** en gaan er ook actief mee aan de slag.
2. Sport op Jongerenmaat krijgt een expliciete plaats in **opleidingen** en initiatieven van de sportfederaties en van de Vlaamse Trainersschool.
3. Gemeenten spelen een belangrijke rol in een **jeugdvriendelijk lokaal sportbeleid**.
4. Een **onafhankelijk meldpunt** zal opgericht worden, waar slachtoffers van misbruik in sport klacht kunnen neerleggen en kunnen opgevangen worden.
5. De sportsector engageert zich om **richtlijnen**, een **gedragscode** en voorbeelden van **goede praktijk** voor zowel trainers/lesgevers als voor bestuurders en ook ouders op te stellen.
6. Trainers die hun opleiding aan de Vlaamse Trainersschool afronden, ondertekenen een **ethische code**.
7. Samen met onderwijs wordt onderzocht of het tweejaarlijks, **medisch schooltoezicht** kan verruimd worden met een sportmedisch onderzoek.
8. Verschillende impulsmaatregelen moeten ervoor zorgen dat meer **gekwalficeerde lesgevers** worden ingeschakeld in de jeugdsport.
9. De sportfederaties engageren zich om **fairplaydoelstellingen** duidelijk aan bod te laten komen in de jeugdcompetities.
10. De Vlaamse overheid wil de bovenstaande maatregelen ondersteunen door het decreet op het medisch verantwoord sporten én het decreet op de sportfederaties te verbreden zodat garanties worden ingebouwd voor het vrijwaren van de **mentale en fysieke integriteit** van kinderen en jongeren.